

In 'Dichter bij het werk' interviewt dichter Henry Sepers dichters over hun werk, of een specifiek deel daarvan.
www.henrysepers.nl

Omarm je eigen geschiedenis

Vanwege de hoge huizenprijzen in de hoofdstad is Alara Adilow kortgeleden verhuisd van Amsterdam naar Antwerpen. Ik ontmoet haar in haar appartement dat een prachtig uitzicht biedt over de stad. Ze vertelt dat ze al aardig is opgenomen in de Vlaamse literaire gemeenschap en vaak optreedt in de regio. Af en toe staan we op het balkon, omdat ze wil roken. 'Ik moet van die sigaretten af,' zegt ze, 'dat is beter voor mijn gezondheid, zeker omdat ik nog verschillende operaties moet ondergaan.' Ze is bezig met haar transitie van man naar vrouw. Die metamorfose, maar ook andere vormen van gedaanteverwisseling, spelen een belangrijke rol in haar debuut.

In je bundel zit een soort beweging, van onder naar boven, van het duister naar het licht. Ja, in de eerste afdeling, *Katabasis*, beschrijf ik de donkere periode uit mijn leven. *Katabasis* betekent iets als tocht naar de onderwereld. Ik bevind me in een donkere ruimte, een buitenplaats, een plek buiten de gemeenschap. In die tijd was ik nog niet uit de kast als trans persoon, soms was ik dakloos, leefde op straat. Daarna maakte ik een lange ontwikkeling door, een beweging naar boven, zou je kunnen zeggen, inderdaad naar het licht.

Moet ik de bundel autobiografisch lezen? Grotendeels wel ja, ik heb geput uit mijn eigen leven, want de beelden daaruit dienden zich bij het schrijven als vanzelf aan. Natuurlijk wil ik ook iets universelers

Alara Adilow won met haar debuutbundel *Mythen en stoplichten* meteen de C. Buddingh'-prijs voor het beste debuut en de Herman de Coninckprijs. Haar achtergrond maakt het succes extra bijzonder: ze is transgender, werd geboren in Kenia en kwam met haar tienermoeder op tweejarige leeftijd naar Nederland. Door een moeilijke jeugd heeft ze geen diploma's en kwam aan de zelfkant van de maatschappij terecht, met drugs, sekswerk en kleine criminaliteit. Ze heeft zich daaruit weten te vechten, en dat proces is een belangrijk thema in haar bundel.

Door Henry Sepers

leven van toen is onlosmakelijk met mij verbonden en ook een bron voor mijn poëzie.

Je moeder komt opvallend vaak voor in de bundel. Mijn moeder heeft me in haar eentje opgevoed. Ze komt uit Somalië, waar ik zelf nooit ben geweest, is gevlucht naar Kenia waar ik geboren ben en kwam later in Groningen terecht. Toen haar ex ons het huis uitzette, nam ze me mee naar Engeland, waar ik een aantal jaren gewoond heb. Mijn moeder kan nog steeds mijn queerness niet accepteren en ik heb een slecht contact met haar. Deels komt haar afwijzing

laten zien. Ik geef een beeld van het straatleven, ben geïnteresseerd in kunstenaars als Basquiat en een muziekgenre als hiphop. Hiphop, net als spoken word, wordt vaak in verband gebracht met de klassieke Griekse poëzie, omdat die ook voortkomt uit een orale traditie. Met mijn gedichten wilde ik mijn eigen geschiedenis omarmen. Ik kwam uit een heel instabiele situatie. Ik ben dankbaar voor wat ik heb kunnen bereiken, maar verloochen mijn vroegere leven niet. Zie er zelfs een bepaalde schoonheid in. Net als hiphoppers dat hebben, en een kunstenaar als Basquiat dat had. Het

van mijn verlangen om vrouw te zijn door haar geloof, de islam, maar eigenlijk was ze altijd al homofoob, bijvoorbeeld. Ze weigert me Alara te noemen. In de islam zijn overigens genoeg stromingen die geen problemen hebben met trans personen. Zelfs in Iran zijn er imams die er niks tegen hebben, al wijzen ze gek genoeg homoseksualiteit streng af.

Je gedichten zijn vaak rauw van toon ('Mijn leven had ik over voor orgasmes/ Misschien zocht mijn lichaam xtc'), maar worden naar het einde van de bundel toe steeds lyrischer. Klopt. Bij mijn reis van de onder- naar de bovenwereld ontstaat een vorm van zelfacceptatie. Ik wilde daarbij alle registers van de taal gebruiken, alle vormen van poëzie ook. Ook daarin liet ik me inspireren door hiphop, waarin ruige teksten afwisselen met meer gevoelige, waarin gevallen engelen en demonen voorkomen. Dat sluit weer aan bij de djinns van de islam met wie ik ben opgegroeid. Ik hou van dat bovenmenselijke, de sprookjes, het onderbewuste zoals je dat ook vindt in het surrealisme. Poëzie is daarbij een instrument. Je maakt van ellende schoonheid. Je bent de alchemist die van ijzer goud maakt.

Laat je je bij je schrijven ook door het onderbewuste leiden? Steeds minder. Hoe serieuzer ik met schrijven bezig ga, hoe nauwkeuriger en bewuster ik ga werken. Ik word voorzichtiger. Kies mijn woorden nauwkeuriger. Mijn ambitie is dat ik me daarin steeds verder ontwikkel. Als je strenger bent in je woordkeus, levert dat mooiere beelden op en zuiverder poëzie. Het beeld moet ook semantisch werken, niet alleen maar opgeschreven zijn omdat het leuk klinkt. Het gedicht is een organisme: elk element ervan draagt bij aan het geheel.

Je meeste gedichten rijmen niet, maar een aantal ervan doen dat nadrukkelijk wel. Eerlijk gezegd hou ik wel van traditionele poëzie. Ik heb alle witte mannen gelezen. Gorter, Nijhoff, Kloos. Ik zou best meer willen doen met rijm, metrum, vorm. Misschien ben ik nog niet zover en komt dat nog. Ik heb bijvoorbeeld ook veel kwatrijnen gelezen van Ida Gerhardt. Sommige dichters vinden haar werk ouderwets, maar ik hou ervan.

Wil je iets bereiken met je gedichten? Bijvoorbeeld voor de queerwereld? Ik schrijf de gedichten in de eerste plaats voor mezelf. Vanuit de queerwereld zijn niet eens >

‘Het gedicht is een organisme: elk element ervan draagt bij aan het geheel.’

Je wens kwam niet uit

Ik sloeg je beelden stuk en pikte geld van je genoeg om naar een feest te gaan.
De jongens logen tegen me en ik geloofde ze.

Jouw taal ben ik vergeten.
Laat mij dansen tot ik in duizend delen breek.

Ik gleed met mijn geplooid rode jurk door zwart verlangen. Moeder, hield je echt van me?
Verdovende middelen versierden als kerstlichtjes mijn bewustzijn. De wolken stonden als dode foetussen aan de hemel. je sloeg, je sloeg mij weer, je deed je best.

Mijn lichaam wentelde in het schemerlicht.
Seizoenen kletsten tegen dit lichaam aan.
Merels zingen bij het bronzen paard.
Een lijsterbes omarmt de nacht.

Je mooie wens kwam niet uit
maar al mijn wonden bloeien nu. Ik schaam mij nog steeds, al heb ik grijze haren.
Ik denk zo vaak aan jou.

We waren twee gazelles in een wervelwind.
Het was gezellig, de avonden met de actiefilms en chips gekocht met het te weinige dat je had.
Je probeerde mij te wurgen op een nacht in maart toen ik je uitschold voor hoer.

Ik heb een lauwerkrans voor jou gevlochten.
Ik hoor je 's nachts ijlen in het huis.

In 'Dichter bij het werk' interviewt dichter Henry Sepers dichters over hun werk, of een specifiek deel daarvan.

zoveel reacties gekomen op mijn werk. Dat komt ook doordat er daar zoveel verschillende stromingen te vinden zijn. Wat ik misschien wel wil, is meer begrip oproepen, meer empathie. Ik wil een stem toevoegen aan de Nederlandse poëzie, als immigrant en als trans persoon. De Nederlandse taal verrijken met nieuwe beelden, vanuit een wereld die veel mensen niet kennen.

Ik heb begrepen dat je veel hebt gehad aan andere dichters, zoals Maria Barnas. Ja, ik bewonderde haar al vroeg, houd van haar kunst en poëzie. Daarbij komt dat ze zo aardig is en me erg stimuleerde, me ook volkomen accepteerde. Niet alleen zij heeft mij op weg geholpen, overigens. Ik heb ook veel gehad aan bijvoorbeeld Hannah van Binsbergen en Asha Karami. De laatste stuurde ik honderden gedichten, goede en heel slechte, en zij vond dat allemaal prima. Het is, vooral in het begin, belangrijk dat er mensen zijn die in je geloven.

Je hebt bijna geen opleiding en komt op mij nogal erudiet over. Waar haal je je kennis vandaan? Ik lees heel veel. Filosofie. Wittgenstein, Plato, alles. Ik wilde eigenlijk Algemene Literatuurwetenschap gaan studeren, moest daarvoor een colloquium doctum doen, maar had teveel lacunes in mijn kennis en slaagde niet. Toen ben ik gewoon het lesprogramma op internet gaan bekijken en las de boeken die daar genoemd werden. Ik schreef ook docenten aan met de vraag of ze tips voor me hadden. Verder kwam ik in het Talenttraject Noordwoord in Groningen terecht, waar ik les kreeg van mensen als Tonnus Oosterhoff. Dichterschap is ook vakmanschap. Je moet leren over de theorie achter het schrijven. Verder vind ik in een gemeenschap werken heel belangrijk. Het is fijn om met anderen over mijn en andermans werk te discussiëren. In de schrijverswereld is iedereen tegenwoordig veel meer met elkaar verbonden, we leven niet meer op eilandjes. Dat komt ook door bijvoorbeeld de sociale media.

Je zei dat je bundel tamelijk autobiografisch is. In een aantal gedichten heeft de 'ik' kinderen. Jij hebt geen kinderen. Een tijdlang wilde ik gedichten schrijven over de verschillende representaties van de vrouw. De vrouw als moeder, geliefde, dochter. Ik wilde al die kanten van het vrouw-zijn laten zien. Later ging ik me meer toespitsen op mijn eigen leven. Eigenlijk is dat de simpele verklaring.

'Ik wil bijdragen aan een nieuwe taal voor gevoelens en verschijnselen die nog onvoldoende onder woorden zijn gebracht.'

'Schenk mij een taal waarin ik genderloze verhoudingen kan aangaan met de wereld,' is de titel van een van de gedichten. Ja, daar zoek ik ook naar. Ik wil bijdragen aan een nieuwe taal voor gevoelens en verschijnselen die nog onvoldoende onder woorden zijn gebracht.

Het is de titel van een gedicht over Rutte, met regels als 'Mark, je bent mijn fetisj. Die hoge naaldhakken staan je goed./ Gifgroen staat je waanzinnig. My hete sissysletje en mijn machoalfawolf. Het is waarschijnlijk het bekendste en meest geciteerde gedicht uit de bundel. Ik heb er lang over nagedacht of het er wel in moest. Ik liet het vriendinnen lezen en de ene vond dit, de andere dat. Uiteindelijk besloot ik zelf: het is een goed gedicht. Het is grappig, zit taalkundig goed in elkaar. En mijn uitgever en redacteur waren het met me eens. Natuurlijk is het plagerig en uitdagend, maar dat is juist goed.

De stoplichten uit de titel duiken erg vaak op. Ja, het is een woord dat veel in mij losmaakt. Stoplichten horen bij de stad. Zorgen ervoor dat alles ordelijk verloopt. Soms moet je echter door rood gaan, maatschappelijke regels die verouderd zijn of niet bij je passen doorbreken. Stoplichten kunnen ook kapot zijn. Dat kan weer tot chaos leiden.

De woorden wond en zweer komen ook nogal eens voor. Ik heb veel wonden opgelopen. De zweer staat voor het lelijke, de infectie. Maar je moet ook iets doen met je kwetsuren. Iemand had het ooit over 'een roos die uit een wond voortkomt'. Ik hoop dat je dat van mijn bundel kunt zeggen: dat hij iets moois is dat is gegroeid uit een moeilijke periode in mijn leven. ■